

Korizma i Uskrs idu nerazdvojivo zajedno. Korizma je zato i nazvana »tempus acceptabile — vrijeme povoljno« jer ona vodi u svježe, novo stvorenje uskrsnog vremena u kojem Crkva s Kristom uskrsava na rajski život. O njegovoj slavi i njegovom poniženju čitali smo kroz sedmicu iza Sedamdesetnice. Na Pepelnicu smo se našli na pragu pred njegovim ponovno otvorenim vratima. Danas je zasjala njegova ljepota na rubu pustinje, gdje Crkva i duše stoje s Kristom u borbi proti napastima a anđeli ih Božji hrane nebeskim kruhom. »Vrijeme posta nam otvara rajska vrata«. Primimo ga s molitvom i prošnjom da se možemo na dan uskrsnuća s Gospodi-
nom veseliti.

EMILIJANA LOEHR

ŽUPSKE SESTRE

Još g. 1959. izašao je u đakovačkom »Vjesniku« (br. 1, str. 11.) članak: »S novih osnova«, o problemu ženskog redovništva kod nas, u poratnim, po mnogočemu jako izmijenjenim, pa i otežanim, uslovima i prilikama. U tome članku bio je posebno naglašen i značaj tzv. »župskih sestara«. Dokazivalo se u njemu, da perspektive ženskog redovništva u našoj današnjoj konkretnoj situaciji leže, prvotno, u malim redovničkim kućama, koje bi se osnivale na što više mjesta — po mogućnosti u svakoj župi — i imale za zadaću — uz njegu specifičnog asketskog života prema evandeoskim savjetima — najviše baš pomoćni apostolat: pomaganje u duhovnoj pastvi. Indirektno pomaganje, ali i ono direktno: u crkvi, na koru, u katehizaciji i vjerskoj pouci, kod bolesnika, u župskim i crkvenim kancelarijama.

Historijat

Već su se i u to doba opažale prve konture toga novoga sistema. Tendencija je u tom smjeru očito već postojala. Oblikovale su se bile i prve njezine konkretne forme. Bilo je već ponešto sestara ne samo po njihovim vlastitim malim kućama od prije rata, nego i po župskim dvorovima, u biskupskim kurijama, po sjemeništima, a ovdje ondje i u crkvenim uređima i po samostanima.

Otada je interes za »župske sestre« još više porastao: raste svaki dan. Župa, gdje su sestre u župskom dvoru, ima

danas već po svim našim biskupijama. Iz godine u godinu množi se njihov broj. Starješinstva pojedinih ženskih redovničkih družbi muku muče sa svećenicima, koji ih, sve više, salijeću molbama, da im, na župu, pošalju sestre. Kad bi se svakome pozivu odmah moglo udovoljiti, postala bi to, do malo, masovna, opća pojava. A crkvenih zavoda i sjemeništa bez sestara uopće više ni nema. Još malo, pa ne će biti ni biskupskih rezidencija. I u većini naših muških samostana sestre danas već vode kućanstvo i kuhinju. I u katedralama su nam, sve od reda, sakristanke. I u mnogom župskom uredu i biskupskoj kancelariji one sjede i vrše razne pomoćne, manipulativne, računске, a kojiput i konceptualne poslove.

Problem je »župskih sestara« prema tome danas u nas neposredno aktualan. Barem, ako ga uzmemo u njegovu širem značenju, u kojemu on uključuje sav onaj djelokrug ženskih redova i družbi, koji je u nekoj vezi sa užim crkvenim i pastoralnim radom, za razliku od njihova tradicionalnog djelokruga, gdje su redovnice djelovale, uglavnom, kao odvojena i u sebe zatvorena grana crkvenog života i bavile se, prema vani, samo karitativnošću i odgojem, školskim i internatskim, ženske omladine.

Problematika

Ta najnovija faza u razvoju našega ženskog redovništva iznijela je na tapet i svoje specifične probleme. Pokazala je prednosti toga, novoga, sistema, ali i njegove slabe strane. Otvorila je mnoga pitanja, koja s tim u vezi treba rješavati, a koja prije nijesu ni postojala. Prilagođivanje redovničkog (ženskog) života novim prilikama i novim zahtjevima proces je, koji traži i svoje principe i svoje norme, i svoju teoriju. Koješta se je, sa toga područja, pokazalo dobrim, koješta i manje dobrim. Treba provoditi selekciju i revizije. Na temelju iskustava, boljih i lošijih. A sve prema temeljnim zakonima redovničkog života, kako je on u Crkvi oduvijek zakonito ustanovljen i reguliran.

Autoritativno i službeno nije se na tom području — koliko je nama poznato — ništa značajnije učinilo. Više se crkvene vlasti nijesu dosada puno uplitale u taj proces. Pogotovu ne na interdijecezanskoj bazi i sa širim publicitetom. On se je razvijao više na liniji spontanosti inicijativa: odozdol, bez sistema, nejednako, eksperimentalno, lokalno, na odgovornost pojedinačnih crkvenih i redovničkih faktora. Tek ovdje ondje

dao je pokoji biskup neku — ponajviše uopćenu — direktivu. Direktivu, iz koje se je moglo više naslućivati, nego zaključivati.

A ipak su, čini se, stvari došle dotle, da se neka rekapi-tulacija može, pa valjda i mora, napraviti. Makar, opet, ne-oficiozno, privatno.

Mi bismo to htjeli učiniti u ovom članku. Pokušali smo bili pribaviti i ponešto pozitivna materijala, osobito od star-ješinstava ženskih redovničkih družbi. Ali, pravoga uspjeha nije bilo. Odgovori su bili, izuzam u jednom slučaju, više načelni nego informativni i dokumentarni. Ostalo nam je, da se oslonimo na opažanje i na, uglavnom, slučajne izjave: onako usput, »en passant«. No i na neke notorne činjenice iz kruga, koji nam je bio na dohvat.

Problem se i poteškoće vrte najviše oko »župskih sestara« u užem smislu, gdje su sestre nastanjene direktno u župskom dvoru.

Sestre na župi, u vlastitoj kući

Sestre na župi, ali u svojoj kući, pod svojim vlastitim krovom, svima su ideal. Odmah onda otpadaju sve poteškoće i svi prigovori. A župa ipak dobiva sve ono, što joj jedna ženska redovnička zajednica u njoj može dati. Ne dolazi, oz-biljno, u pitanje redovnička disciplina ni život po pravilima; nema nikakvih kolizija u kompetencijama; nema prilike za bilo kakve teže zlorabe; situacija je, u svakom pogledu — pravnom prije svega — potpuno jasna; i za župnika i za sestre. Sestre imaju svoj obični dnevni red, žive po svojim pravilima i pod isključivom vlašću svojih redovničkih pogla-vara, uzdržavaju se u vlastitoj režiji, kako umiju i mogu; veze su im sa župom i sa župnikom spontane i dobrovoljne. I ako se imaju formalno regulirati, stvar je laka. Sklopi se ugovor; znaju se kanoni; tu su više vlasti, crkvene i redovne, da smire eventualne sporove. Što će učiniti župi, to tada ovisi s jedne strane o dobroj volji sestara, a s druge o inici-jativi, revnosti i taktici župnika. Župnik treba da je svijestan, koliki su mu kapital sestre u župi: već svojim postojanjem, molitvom, dobrim primjerom. Treba stoga da im veledušno pomaže — materijalno i moralno — da ih zaštićuje, da ih preporučuje blagonaklonosti i darežljivosti vjernika. Treba da im, u duhovnom pogledu, bude u svemu na ruku da se pažljivo brine za njihove potrebe sa toga područja: da ih raz-

borito nadzire, da ih, u svom duhovnom djelokrugu, odgaja za redovničku svetost i pravdu, da im bude na uslugu za ispovijed i duhovne pouke, ali i da se u njihove unutarnje i kućne poslove što manje miješa. Valja da štuje njihovu redovničku autonomiju i njihov specifični način života. No zato i sestre moraju biti svjesne, da prema župi, u kojoj borave, imaju pred Bogom i pred Crkvom — osobito u današnje vrijeme — i izrazito apostolske obaveze. Pa će se rado staviti župniku na raspolaganje u svemu, gdje mu mogu pomoći u pastvi i nešto učiniti za duhovno dobro duša i župe, u koliko to odgovara njihovom pozivu. Pogotovu, ako je i kad je i župnik s tim sporazuman. Šta je, na primjer, naravnije, nego da mjesne sestre budu sakristanke i zvonarice u crkvi, da kite crkvu i rede crkveno ruho, da vode crkveno pjevanje i same u njemu učestvuju, da predmole u crkvi, da pomažu u katehizaciji djece i školske omladine, da daju opću vjersku pouku zaručnicama i obraćenicama, da sudjeluju u organizaciji crkvenih svečanosti i priredaba, da obilaze bolesnike i pripremaju ih na sakramente i na smrt, da budu propagandistkinje i povjerenice katoličke knjige i štampe, da na sebe preuzmu glavni udio u župskoj karitativnoj djelatnosti i u djelima milosrđa? I u, pomoćnoj, dvorbi bolesnika! I u higijensko-zdravstvenom, kućaničkom, prosvjetnom, savjetovanju vjernika! A na većim će župama doći u obzir i ispomoc u župskoj kancelariji, arhivu, kartoteci, knjižnici. U svemu je tomu njihova apostolska suradnja sa župom i sa župnikom i moguća, i poželjna i nužna. Grehota bi bila, da se pasiviziraju. Moraju se pokazati na to spremne i s veseljem se odazvati, kadne li im župnik priliku. A on će im je, ako je imalo pametan i revan, rado dati. Jedva će dočekati, da mu pomažu. Pastoralni je to kapital, koji se ne da ocijeniti. Sestre su na župi, ako su dobra duha i ako je njihova aktivnost ispravno kanalizirana, pravo blago. Saveznik pastvi, od kojega je teško boljega i zamisliti. A razumije se samo po sebi, da će župa sestrama njihov rad i remunerirati. I materijalno. Mjesto da župnik iz crkvene blagajne, plaća laičkog sakristana, sakristanku, organistu, plaćat će sestre. Bit će im to lijepa pomoć i zakrpa. A ostalo će već u toj stvari učiniti sestarska snalažljivost. Živjet će malo od vrta i ekonomije, malo od ručnoga rada, malo od instrukcija, glazbenih i školskih, malo od usluga bolesnicima, malo od dobrotvornosti vjernika, a najviše od — Božje Providnosti. Materialia kod sestara ni onako nijesu

nikada problem. U tom su pogledu sestre, i sa naravnoga gledišta, najvitalniji elemenat u Crkvi. Njihovo je gospodarenje uvijek najekonomičnije. Sve rade, a nitko puno ne troši. I sve je koncentrirano na jedno ognjište i savršeno iznivelirano: kao na tekućoj vrpci. A župa i župnik imat će tako mjesto običnog, profesionalnog i najamničkog personala stručni, povjerljivi, apostolski, elitni.

Takvo je rješenje problema najidealnije, i treba ga, kad je to moguće, preferirati svakomu drugome. Gdje sestre, još otprije, nemaju svoje kuće, valja nastojati da je dobiju. Prije je to na dosta mjesta bila stvar prilično jednostavna. Svagdje ondje, gdje je župa imala svojih ili benefcijalnih nekretnina. Darovao bi im se ili ustupio na uporabu pogodan župski objekt. Danas je to rijetko gdje moguće. Ali i danas je moguće nešto drugo. Same će sestre kojiput biti u stanju i voljne, da sebi kupe ili sagrade kuću. Isključivo o svom trošku, ili uz pomoć, veću ili manju, župe i vjernika. Drugi put će im je netko, možda i darovati ili prodati daleko ispod cijene. Spontano ili na intervenciju i zauzimanje župnikovo, njegovim posredovanjem. Treći put će sam župnik povesti akciju da se sestrama nešto kupi, o trošku župe i vjernika. Uvijek je dobro, u najmanju ruku, na to misliti i praviti s tim kombinacije. Bilo je i iza rata više takvih slučajeva. Samo treba pritom paziti, da takva, nova sestarska kuća bude, ako je ikako moguće, što bliže crkvi i župskom dvoru. Traži to i duhovna korist i komocija sestara, a traži to i uspješno vršenje funkcija, koje će sestre preuzeti u crkvi i u pomoćnoj duhovnoj pastvi.

Na takvim župama, sa sestarskom kućom u mjestu, nije više, barem sa pastoralne strane, urgentan problem »župskih sestara«. Ako on, i u tom slučaju, postoji, on postoji samo kao, sekundaran, problem župnikova kućanstva i gospodarstva. A taj nije svagdje urgentan. Župnik onda može, komotno, uza se imati nekoga od rodbine. A može, ako je samac i ako ne vodi gospodarstva, a župa mu je mala, biti, za nuždu i posve bez profesionalne kućne posluge. Mogu mu hranu sestre donositi iz svoje kuće — manje je zgodno, da on k njima dolazi jesti — a mogu mu, ujutro i navečer i pospremiti kuću. Razumije se: sve to uz potrebne kaucije. Nikada ne bi trebalo, da u župski stan, na posao, ide samo jedna sestra: moraju biti dvije. Baš kao što ni župnik, ako je pametan, neće, prečesto biti gost u sestarskoj kući, a pogotovu neće sa

sestrama ni u čemu biti intiman ni previše domač. Pazit će na svoj i na njihov dobar glas. Čuvat će i sebe i njih.

Drukčija je situacija, ako je župa velika ili gradska, s mnogo kancelarijskog posla i s jakom frekvencijom stranaka, ili ako župnik vodi gospodarstvo. Onda mu nema druge, nego ili da drži kod sebe rodbinu, ili da uzme u župski stan prave »župske sestre«: najjednostavnije od one kongregacije, koja već u župi ima svoju kuću.

Dr. ĆEDOMIL ĆEKADA

SPOVEDANJE VERNIKOV

Odkar trpimo tudi pri nas za pomanjkanjem duhovnikov, so nekateri dušnopastirski problemi, ki so že poprej obstajali, postali še bolj pereči. Rad bi se ozrl v tem spisu le na enega, ki spada med najbolj pereče. To je spovedovanje med Božjo službo ob nedeljah in praznikih. Tako spovedovanje v načelu sploh ni v skladu z liturgičnim opravilom. Verniki, ki prihajajo k Božji službi ob nedeljah in praznikih, prihajajo zato, da Boga slave in sprejemajo Božjo besedo, ki naj jih v življenju vodi, in kruh božji, ki naj jih kreпча in posvečuje v življenju. Zato ni v času svete daritve primerno tuhtanje o grehih in življenju izven bogoslužnega prostora. Čeravno je zelo težko, a je vendar pravilno, da verniki, ko prihajajo k maši, ob nedeljah in praznikih, pri pragu cerkve odlože vse svoje posvetne misli in skrbi. Sedaj nastopa Bog in sedaj je čas, da se duša pogovarja s svojim Stvarnikom. Zamislimo se pa v stvarnost, v mrzlično psihozo pred spovednico, zlasti ob nedeljah in praznikih, ko je mnogo spovendancev. Ali bodo vsi ti dobro opravili spoved? Saj gre vendar za zakrament, ki ga ne smemo jemati kot kakšno zasebno pobožnost.

Kjer je samo eden duhovnik v župniji, kar je dandanes že pogosten pojav, potem se ta mrzličnost že pri spovedovanju tik pred sveto mašo samo še stopnuje. Tisti pa, ki morda niti na vrsto niso prišli, se še povrhu čutijo za nekaj ogoljufani. Praznično razpoloženje je splahnelo v neki zagrenjen občutek. Če nato še pomislimo na ubogega duhovnika, ki se niti ne more prav zbrati za sveto dejanje pred oltarjem, ampak mora naravnost iz spovednice zdrveti pred oltar ali na prižnico, potem nam počasi postane jasno, da je ta praksa potreb-